

ESKE

Ermittlung schulsprachlicher **Kompetenzen** in der **Erstsprache**

TIGRINYA

Aufgabenset 5 bis 6 Jahre Schulerfahrung

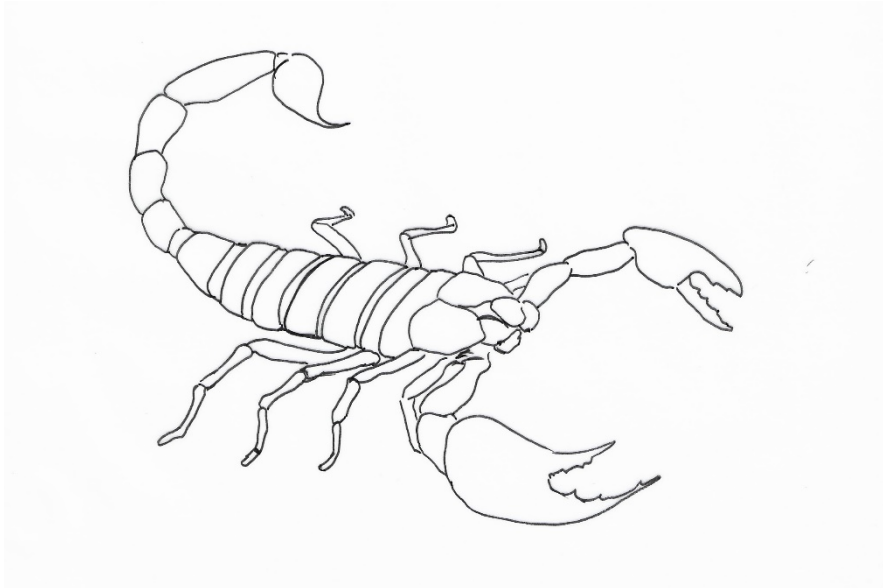
© Pädagogische Hochschule FHNW 2018

Professur Deutschdidaktik und Mehrsprachigkeit im Kindesalter

Mathilde Gyger & Ursula Ritzau

ዕዮታት

1. ነዚ ጽሑፍ ዓው ኢልካ ኣንብቦ፡

ዕንቅርቢት ኣባል ስድራ እንዳ ሳሬት

ኣብ መቐት ዘለወን ሃገራት ኢድካ ኣብ መንደቕ ዝርከብ ጉድጓድን ኣብ መንጎ ኣእማንን ምእታው ጽቡቕ ኣይኮነን፡ ሰብ ቐድሚ ጫማኡ ምኽዳኑ ውሽጡ ክነግሮ ይግባእ፡ ኣብ ውሽጡ ዝኾነ ትሓቢኡ ክጸንሕ ስለዝኸለል፡ ዕንቅርቢት ብርሃን ኣይፈትዉን እዮም፡ ኣብ ግዜ ምዓልቲ ኣብ ጉድጓዳትን ኣብ ጸልማት ቦታታትን ትሓቢኦም ይውዕሉ፡ ዕንቅርቢት ኣብ ምሉእ ዓለም ዝርከባ መቐት ዘለወን ሓገራት ተዘርጊሑም ይርከቡ፡ ግን ብዙሕ ኣይራኣዩን እዮም፡

መርዞም ክሳብ ሞት ከብጽሑ ይኸእል

ዕንቅርቢት ዋላኳ መብዛሕትኦም ዓይነታት ንሰብ ኣብ ሞት ዘብጽሑ ኣይኹኑ፡ መርዞማት ክኹኑ ይኸእሉ እዮም፡ ከከም ዓይነቶም ድማ ቐሞቶም ካብ ሓደ ሜጥሮ ኸሳብ ዒስራንሓደን ሜትሮ ክበጽሑ ይኸእሉ እዮም፡ ኩሎም ዓይነታት ኣብ መውዳእታ ጭርኦም መርዚ ኣለዎም፡ ዕንቅርቢት ክሃድን ክደሊ ከሎ ጭርኡ ብሕቕኡ የሕሊፉ ነቲ ክሃድኖ ዝደለየ እንስሳ መርዚ ይወግኑ፡ ሓደ ዝፈርሖ ዕንቅርቢት ግን ቐልጢፉ ተጠዊዩ ጭርኡ ናብ ጸላኢኡ የቐንዕ፡

እንቅርቢት ኣብ ግዜ ለይቲ ሳሬታትን ካልእት ለመም ታታትን ይሃድኑ፡ መጀመርያ ዳህሲሶም፡ ዳሓር ነቲ ዝህደን እንስሳ ቐጥ ኣቢሎም ሒዞም መርዚ ብምውጋእ ይቐትልዎ፡

2. ኣብ ዕድ 1 ዘሎ ጽሑፍን ኣብ ታሕቲ ዘሎ መልእኽትን ብምንባብ ቐኑዕ ወይ ሓሶት ኢልካ መልሲ ሃብ፡

ሀ) ዕንቅርቢት ጸልማት ይፈትዉ፡ ሓቛ
ሓሶት

ለ) ኩሎም ዕንቅርቢት ሰብ ክቐትሉ ይኸእሉ፡ ሓቛ
ሓሶት

ሐ) ኩሎም ዕንቅርቢት ዕብዮቶም ሓደ እዩ፡ ሓቛ
ሓሶት

መ) ዕንቅርቢት ብ ጭራኦም ምውጋእ ይጅምሩ፡ ሓቛ
ሓሶት

3. ኣብ ዕድ 1 ዘሎ ጽሑፍ ብዛዕባ እንታይ ሙኒኲ ግለጽ።

4. ኣብ ዕድ 1 ዝረከብ ጽሑፍ ሰብ ቅድሚ ጫምኡ ምኽዳኡ ውሽጡ ክነገር ከምዘለዎ ይሕብር፡ ንምንታይ እዩ ሰብ ከምኡ ክገብር ዘለዎ፡ ንምንታይ ናትካ ርእይቶ ወን ከምኡ ከምዝኾነ ግለጽ።

5. ኣባሓጎ ብዛዕባ ጽምብላሊዕ ብዙሕ ይግደስ፡ ኩሉ ግዜ ድማ ናብ ደገ ክዕዘበንን ብመትሓዚ ጽምብላሊዕ ጌሩ ክሕዘንን ይኸይድ፡ ጽሑይ ክይተቐጽሎ ድማ ጃቢዕ ይገብር፡ ሎሚ ሓንቲ ቐይሕ ጽብቐቲ ጽምብላሊዕ ርእዩ፡ ክሕዛ ግን ኣይካላለን፡ ኣብ ሞንጎ ኣባሓጎን እታ ትሰማማዕ ጽምብላሊዕን መስመር ስኣል፡

6. አየናይ ካብዞም ዝስዕቡ ውድድራት ብ መኸንያት ጠሊ ክካየድ ኣይካላለን፡ ነዚ ዝሰማማዕ ጽሑፍ ምልክት ግበር፡

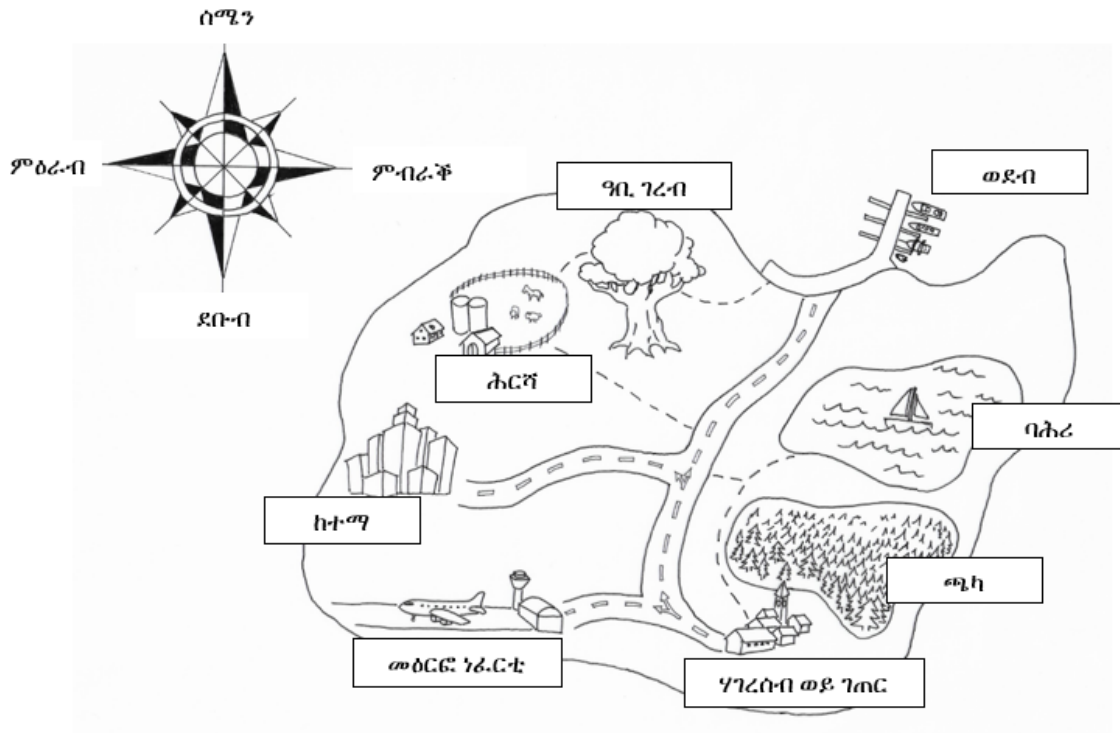
ሀ) እቲ ብናይ ጸባ ፓኮ ዝግበር ውድድር፡ ሓደ ጥዕና ዝህብ ሂወት ከማዕብል ይግባእ፡ ክማልኡ ዘለዎም ቅጥዕታት ድማ፡ ሓደ እቲ መወዳደሪ ብዝተወደአ ናይ ጸባ ፓኮ ኮይኑ ብኢድ ዝተሰርሐ ክኸውን ይግባእ፡ ናብቲ ናይ መወዳእታ ዕላማ ድማ ብልዕሊ ማይ ጌርካ ክብጻሕ ይግባእ፡

ለ) እቲ ብ ባስካ ዝግበር ውድድር ካብ ቐድሚ 50 ዓመት ኣትሒዞ ክካየድ ዝጸንሐ እዩ፡ እቲ ውድድር 58 ኪሚ ንውሓት ዘለዎ ኮይኑ ብዙሕ ንዋሕስ ተባሂሉ ዝተገበረ መስመራት ኣለውዎ፡ ኩሎም እቶም ባስካታት ዓቕኖምን ኣሰራርሖምን ናይ ቐደም ክኸውን ኣለዎ፡ እቲ ሞተር ሓያል ክኸውን ኣይፍቀድን፡

ሐ) እቲ ብውድድር ዝነቐጸ ውሓዚ ተባሂሉ ዝፍለጥ ውድድር ኣብ ዝነቐጸ ውሓዚ እዩ ዝካየድ፡ ሓደ እቐን እቲ ውሓዚ መሊሱ ብ ማይ ስለዝመልአ እቲ ውድድር ክምዝቋረጽ ተጌሩ፡ እተን መዋዳደርቲ ጃላቡ ባይታ ስለዝስኣና እቶም ተወዳደርቲ ተሰኪሞም ኣውጽእውን፡

መ) እቲ ብናይ ዝስተ ታኒካ ዝጽዋዕ ውድድር ቅድድም ጃላቡ ዓመታዊ እዩ ዝካየድ፡ እቲ መወዳደሪ ኣቅሓ ብዝተወደአ ታኒካታት ናይ መስተ ዝተዳለወ ኮይኑ፡ ሞተሪ ዝተገበረሉ እዩ፡ ንሓፊሻዊ ምዝንጋዕ ተባሂሉ ሰለዝግበር፡ መብዛሕተን ኣብ መጀመርያ እዩን ዝስበራ፡

7. ነዚ ካርታ ብምርአይ ነቶም ሕቶታት መልሲ ፍብ፡

ኣየናይ ቦታ ጥቓ ወደብ ይርከብ፡

- ከተማ
- ቐላይ
- ሕርሻ

ኣየናይ ቦታ ለዩ ኣብ መውዳእታ ሰሜን ዝርከብ፡

- ወደብ
- ጫካ
- ሕርሻ

ካብ ከተማ ናብ ቀላይ ክትከይድ ተደሊኻ ናበየናይ ማእዘን ትኸይድ፡

- ናብ ሰሜን
- ናብ ደቡብ
- ናብ ምዕራቕ

ናብ ደሴት ንክትዛወር ትኸይድ ኣለኻ ንበል፡ ነዞም ዝስዕቡ መምርሒታት ተጠቀም፡

- ብ ገጠር ጀምር፡
 - ናብ ወደብ ዝመርሖ ጎደና ተኸተል፡
 - በታ ካልኣይቲ ኣንጎሎ ንጸጋም ተጠወይ፡
 - ክሳብ መውዳእታ ናይቲ ጎደና ተጓዳዝ፡
 - ሕጂ ኣበይ ኣለኻ፡
- ኣብ ሕርሻ
 - ኣብ ከተማ
 - ኣብ ወደብ

8. ነዚ ጽሑፍ ዓው ኢልካ ኣንብቡ፡

ቡሽባል

ብዛዕባ እዚ ቡሽባል ዝብሃልዮ ሰሚዕካ ትፈልጥ፡ ብሓሳብ ኣብ ሞንጎ ክዖሶ እግርን ጎልፍን እዩ፡ ዕላማ ናይቲ ጸወታ ኣቐዲማ ኣብ ናጻ ባህርያዊ ጎልጎል ዝተተኸለት ባንዴራ ብ ውሑድ ቕላዕ ማህራም እዩ፡ እዚ ጸወታ ተውሓደ ብ ክልተ ሰባት እዩ ዝጽወት፡ እቲ ሓደ ነታ ባንዴራ ዝተክል፡ እቲ ሓደ ድማ ነታ ባንዴራ ዝሃርም፡ ክንደይ ቕላዕ ነታ ባንዴራ ክምዝሃረማኣ ድማ ይቕጽር ፡ ካብ ትሽጎተ ንላዕሊ ክኸውን ኣይፍቀድን፡ እታ ናይ መጀመርያ መንገዲ ኩሎም እቶም ተጻወቲ ሓሓደ ግዜ ነታ ባንዴራ ምስ ረቕቲታ ትዛዘም፡ ክንደይ መንገድታት ክም ዝጻወቱ እቶም ተጻወቲ ባዕሎም እዮም ዝውስኑ፡

9. ኣብ ዕዮ 8 ዘሎ ጽሑፍ ብምንባብ ነቲ ቅኑዕ መልሲ ምልክት ግበረሉ፡

ሀ) እቲ ጽሑፍ ብዛዕባ እንታይ እዩ፡

- እዚ ጽሑፍ ኣብ መንጎ ኩዕሶ እግርን ጎልፍን ዘሎ ፍልልይ ይገልጽ፡
- እዚ ጽሑፍ ናይ ቡሽባል ሕጊ ጸወታ ይገልጽ፡
- እዚ ጽሑፍ ሓደ ፍሉይ ዝኾነ ባንዴራ ይገልጽ፡
- እዚ ጽሑፍ ንምንታይ ሰብ ባንዴራታት ከምዘድልዮ ይገልጽ፡

ለ) ኣብ ጸወታ ቡሽባል ሰብ እንታይ እዩ ክሃርም ዘለዎ፡

- ነቲ ተጻዋታይ ነታ ባንዴራ ሓዘ ዘለዎ፡
- ነታ ባንዴራ እቲ ተጻዋታይ ኣብ ኢዱ ሓዘዋ ዘለዎ፡
- ነታ ባንዴራ ኣብ መሬት ተተኺላ ዘላ፡
- ብመንጎ እተን ክልተ ባንዴራ ኣብ መሬት ተተኺለን ዘለዎ፡

ሓ) እንታይ እዩ ዝቁጸር፡

- ቁጽሪ ነታ ዕላማ ዝወቕዖ፡
- ቁጽሪ ናይቲ መንገድታት፡
- እቶም ተጻወቲ ባዕሎም ይውስንዎ፡
- እቶም ኣድለይቲ ቅላጎት ክሰብ እቲ ዕላማ ዝውቃዕ፡

መ) ቡሽባል ብዛዕባ ኣየኖት ክልተ ዓይነታት ስፓርት እዩ፡

- ጎልፍን ቴንስን
- ኩዕሶ እግርን ጎልፍን
- ኩዕሶ ኢድን ኩዕሶ እግርን
- ጎልፍን ኩዕሶ ኢድን

ረ) ምዓስ እዩ እቲ መንገዲ ዝውዳእ፡ ኩሎም እቶም ተጻወቲ ሓሓድ ግዜ....

- ነታ ባንዴራ ምስረቅሖታ
- ነቲ ዕላማ መስወቕዕዎ
- ነታ ኩዕሶ ምስወቕዕዎ
- ነቲ ካልእ ተጻዋታይ ምስወቕዕዎ

በ) ኣብ መንጎ ኩዕሶ እግርን ጎልፍን ሓደ ክቢ እንታይ ማለት እዩ፡

- እቲ ጸወታ ኣብ ጎደና ዝርከብ ክቢ እዩ ዝካየድ፡
- ሰብ ኣብ ሓደ ግዜ ኩዕሶ እግርን ጎልፍን ይጻወት፡
- እቲ ጸወታ ቁሩብ ከም ኩዕሶ እግሪ ቁሩብ ክእ ከም ጎልፍ እዩ፡
- እቶም ሓደ ግሩፕ ኩዕሶ እግሪ ይጻወቱ እቶም ሓደ ግሩፕ ድማ ኣብ ሓደ ስዓት ጎልፍ ይጻወቱ፡

